

Dochters en zonen uit Zuid-Vlaanderen tijdens de geuzentijd

PALLIETERKE 12.V.2016.

De Beeldenstorm (1566) behoort tot de meest bewogen en markante periodes uit onze Nederlandse geschiedenis. Het was de geuzentijd. De zuidelijkste Nederlanden namen in die gebeurtenissen een belangrijke plaats in. Een stijgende radicalisering en onverdraagzaamheid tegenover andersdenkenden waren een rechtstreeks gevolg van de meedogenloze Spaanse repressie. De katholieke kerk dulde geen andere godsdienst naast zich.

Andersgelovigen werden bestreden met vreselijke folteringen en brandstapels. Hele families werden daarbij getroffen en vaak uitgeroeid. Het gevolg was dat tal van calvinisten en protestanten naar het noorden uitweken. In zijn nieuwe en meest omvangrijke boek tot hiertoe vertelt Wido Bourel over de lotgevalen van tien (beroemde, beruchte of vergeten) andersgelovigen uit zijn geboortestreek, de zuidelijkste Nederlanden.

Pieter Datheen

Carolus Clusius, of Charles de l'Escluse, was een Zuid-Nederlandse geleerde die omwille van zijn calvinistische overtuiging naar het noorden uitweek en professor aan de universiteit van Leiden werd. Hij legde er de wereldberoemde botanische tuin aan. Eén van zijn correspondenten was Ogier Gisleen van Busbeke, een Vlaamse edelman en diplomaat die de tulp vanuit Turkije naar onze gewesten meebracht. Pieter l'Oyseleur de Villiers was een jurist uit Rijsel die naar de Verenigde Provin-

ciën vluchtte. Daar werd hij de vertrouweling en spreekbuis van Willem van Oranje. Villiers blijft bekend als de auteur van de bekende "Apologie ofte Verantwoordinghe".

Pieter Datheen was een psalmberijmer uit Kassel. Als predikant in de streek tussen Ieper en Kortrijk werd hij onder de naam Petrus Dathenus berucht. Hij was een calvinistisch fanaticus die evolueerde van raadsman van de prins van Oranje tot een geduchte tegenstander van diens religieuze tolerantie en verzoeningspolitiek. Datheen zag het niet zitten dat de prins een bondgenootschap met de Fransen sloot. Stippen we nog aan dat Wido Bourel in zijn onderhoudend (hier en daar ongeschikt voor lezers met een al te gevoelige maag) boek de levens beschrijft van twee uit het latere Frans-Vlaanderen afkomstige admiralen van de watergeuzen. We kunnen ze niet allemaal weergeven of zelfs maar vermelden. Eindigen doen we deze recensie met een vrouwelijke noot. Het eerste op Amerikaanse bodem geboren Europees kind was een Nederlands meisje. Haar moeder, Cathelyntje Trigault, was uit Zuid-Vlaanderen afkomstig. Bourel noemt haar de "moeder van alle Europese Amerikanen". Maria de la Queillerie was de eerste Europese vrouw die in Zuid-Afrika voet aan wal zette. De eveneens uit Zuid-Vlaanderen afkomstige jonge vrouw was de echtgenote van Jan van Riebeeck.

"Kinderen van de Beeldenstorm" is een bijzonder leerzaam en lezenswaardig boekje. Mooi en aantrekkelijk uitgegeven. Er staan tientallen en tientallen namen in vermeld, en daarom het is zo jammer dat het boekje geen personenregister bevat. Wido Bourel sluit zijn nu al achtste werk af met enkele persoonlijke beschouwingen omtrent "religie en fanatisme", en trekt de lijn door naar de huidige actualiteit.

PIETER JAN VERSTRAETE

Wido Bourel, "Kinderen van de Beeldenstorm: tien bekende, beruchte of vergeten Zuid-Nederlanders in de geuzentijd". Izegem, uitgeverij iD, 2016, 131 blz., 17,50 euro (+3,50 euro verzendingskosten). Bestellen kan via de webwinkel van 't Pallieterke.